

Terpo György¹ - Gyöngyösi András²

Mottó:

„Mindent észrevenni, nem mindent szóvá tenni, kicsit segíteni!”
(II. János Pál pápa intelmei az újságírókhoz)

AZ OKTATÁS ÚJ IRÁNYZATAI A VITORLÁZÓ PILÓTAKÉPZÉSBEN³

A Magyar Vitorlázórepülő Szövetség keretén belül három éve kiemelten foglalkozunk az oktatók továbbképzésével. A biztonságos oktatói munka alapja a folyamatos fejlődés. A cikk ezt a munkát szeretné bemutatni, egyfelől a növendék oldaláról, másrészt a professzionális oktatói oldalról. Az oktatóknak tisztában kell lenniük növendékeik motivációjával, képességeik fejlődésével és az önállósodásukkal. Fontos különbséget tenni módszertani szempontból a növendékképzés és a felnőttoktatás között. A publikáció kiemelt figyelmet fordít az oktatók egységes oktatási és értékelési szempontjaira is.

NEW TENDENCIES OF THE EDUCATION IN GLIDER PILOT TRAINING

Inside the Hungarian Gliding Union framework we have been dealing emphasized with tutors of promotional training since three years. The continuous development is the basis of the safe tutorial work. The article would like to present this work on the one hand from the pupil's side and on the other hand from the professional tutorial⁴ side. The tutors have to be aware of their pupil's motivations, developments of their capabilities and how to set up for themselves. It is important to make a difference from methodological viewpoint between the pupil training and the adult education. The publication pays emphasized attention to the educational and evaluational viewpoints of tutors.

BEVEZETÉS

Napjainkban szerte a világon, Németországtól Kanadáig, a kormányok, légitársasági vállalatok, egyre komolyabb erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy elősegítsék a vitorlázórepülés fejlődését, mely a repülő szakember (hajózó, műszaki, irányító stb.) képzés alapját jelenti. A korhatárt egyre inkább lejjebb viszik és már 12 éves kortól bevonják a jelölteket a repülésbe (erre a legkiválóbb példa az a litván kezdeményezés, ahol a 12 éves korú gyermekek speciális vitorlázó gépeken teszik meg a repülések végrehajtásának első lépéseit). Ez az életkor ugyanis a manuális képességek, készségek kifejlődésének a legfogékonyabb időszaka. Viszonylag kevés repült idővel, a három dimenziós térbeli orientációra és látásmódra való szoktatás, a gépvezetés készsége és a

---

¹ Magyar Vitorlázórepülő Szövetség, Oktatási és Kiképzési Bizottság vezető. gyorgy.terpo@skf.com

² Magyar Vitorlázórepülő Szövetség, elnök. president@soaringhungary.hu

³ Lektorálta: Prof. Dr. Makkay Imre ny. okl. mk. ezds, egyetemi tanár, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katonai Repülő Tanszék, makkay.imre@uni-nke.hu

koncentráció fejlesztése ekkor még a gyerekeknél egyszerűen megoldható. A kiválasztás és pályára irányítás ezzel a szervezett előképzéssel a legegyszerűbb talán megoldani. Magyarországon – nem kevés társadalmi erőfeszítés árán – ma még rendelkezésre állnak azok az infrastrukturális lehetőségek (repülőgépek, repülőterek, kiegészítő technikai eszközök és nem utolsósorban oktatói és kiszolgáló személyzeti állomány), melyek ehhez a munkához szükségesek. Egységes szervezéssel a repülőterek tulajdonviszonya, az oktatógépek műszaki állapota most még felhozhatók ehhez a munkához szükséges jól használható színvonalra. Az MVSZ égisze alatt az elmúlt három évben tíz alkalommal, több mint száz társadalmi munkában tevékenykedő oktató részvételével, országos továbbképzést tartottunk. Elsősorban a kezdő kiképzés biztonságtechnikai kérdéseit és fejlesztésének irányvonalait tekintettük át. Ma még az oktatói állomány képzettsége és tette készsége biztosítja azt a társadalmi erőt, mely egy ilyen típusú előképzésnek az alapjaihoz kell Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy a magyar vitorlázórepülő társadalom igen komoly erőfeszítések árán kivívott nemzetközileg elismert helyzetét ezzel is erősítsük. Jelen írásunkkal szeretnénk egyrészt tisztelni ezelőtt a munka előtt, másrészt be kívánjuk mutatni azokat a tudományos eredményeket a pilótaoktatás fejlesztésében, amelyet jelen körülmények között egy követhető útnak tartunk és az oktató gárdával közösen dolgoztunk ki.

A vitorlázórepülés mind a mai napig egy „csapat sport”, igen kemény közösség formáló iskola, ahol a többi repülési ághoz képest még mindig igen olcsón lehet a fejlesztéseket, módszereket, új lehetőségeket kipróbálni, tesztelni.

Társadalmunk robbanásszerű átalakulása, az információk cunami jellegű áradása, az elektronikai eszközök minden apró létezőbe történő erőszakos betörése, még a sportok területére is, óhatatlanul maga után vonja az eszközközelés és használat miatt az oktatási rendszerek széles körű korszerűsítésének igényét. A még oly merev és a fokozatos fejlődésre építő tanulási rendszer, mint a pilótaképzés is kiemelten megköveteli napjainkban az oktatás korszerűsítését. Amennyiben változatlanul alapnak tekintjük a vitorlázórepülést a pilótává válás „szárnyaló-rögös” útján, úgy beláthatjuk, hogy az oktatás minőségének javítása egyre inkább kiemelt feladat ezen a területen is. Ez számunkra nem is olyan meglepő, hiszen a mai növendékek legalább ötven évig fognak repülni, tízévente változó repülő technikán, tehát az oktatóknak az a legfontosabb feladata, hogy a biztonságos alapok mellett, a folyamatos fejlődés képességeire is megtanítsuk a növendékeket. A legnagyobb kihívás, hogy az elképesztően gazdag, csillogó információs környezetükben a fiatalokat képesek legyünk megszólítani és bevonni ebbe a gyönyörű, természeti környezet nyújtotta csodálatos sportba. Ehhez a sikert kizárólag az igen kiemelkedő profi szintű oktatói tevékenységgel, repülőtereink mai igényeknek megfelelő kulturált szintre emelésével és kiképzőgépeink korszerűsítésével érhetjük el.

Növendék oldalról a motiváció, a képesség kifejlődésének folyamata és az önállósodás a legizgalmasabb kérdések. Az oktatói oldalról a profizmus lehetősége a társadalmi munkában végzett oktatásnál, a növendékképzés vagy felnőttoktatás módszertani kérdése a legfontosabb és talán az egységes oktatási és értékelési szempont megléte az

oktatók között, mint a biztonságos képzés egyik fontos kulcsa. Cikkünk ezekkel a témakörökkel, mint legfontosabb kérdésekkel foglalkozik.

AZ OKTATÁS KORSZERŰSÍTÉSE, A NÖVENDÉKEK SZEMSZÖGÉBŐL

A növendék motivációja

A növendék-oktató viszony kiemelkedő kulcs a képzési folyamatban. Ha ez eredményes, akkor egy életre szóló kapcsolat alakul ki közöttük. Az első és igen fontos lépés, hogy az oktató tisztában legyen növendékének motivációjával. A motiváció változhat a képzés folyamán, erre kiemelten oda kell figyelni. Az oktatónak kötelessége segíteni a vágyak és a reális célok elkülönítésében, megfogalmazásában.

A motivációk sokrétűek „mindenáron repülni, mint a madár”, „a technika üzemeltetése, mint a gép-ember kapcsolat” vagy „környezeti hatások, a társaság kedvéért”. Nem csak az önmegvalósítás, hanem a célokhoz vezető utak is jellemzőek: „olthatatlan vágy a repülésért”, „szakszolgálati engedély a vitrinnek”, „egy élethelyzet megoldása”. Az oktatónak ezeket a növendékeként eltérő motivációs tényezőket más és más módon kell tudnia kezelni. Mára a profi, minőségi oktatásnál ezeket a „cél kategóriákat” nemcsak el kell tudni különíteni, hanem képesnek kell lenni emberi szinten kezelni is.

A képességfejlődési modell

A növendék képességének kialakulását többféle tanulási modell írja le. Ezek közül talán az egyik legeredetibb az NLP, melyet a hatékony kommunikáció és nyelvtanulás négylépcsős folyamatoként dolgoztak ki. A Neuro-Lingvisztikus Programozás, mint elnevezés, ezen mozaikszavakkal leírható tudományterületek összevonásaként értelmezhető. A „Neurológia” a tudattal és a gondolkodásmóddal foglalkozik. A „Lingvisztika” a nyelv használatát és a ránk gyakorolt hatását vizsgálja. A „Programozás” a célok elérése érdekében végzett cselekvések szervezése. A tanulási folyamat mintáját ez a modell, mint a képességfejlesztés egyik legjobb leírását, adja meg.

Első lépcső: „A tudattalan hozzá nem értés”, nem tudja a feladatot és megcsinálni sem tudja. Ez a megismerési, felkészülési fázis. (A vitorlázórepülés egyik feladatát hozva például, az emelő áramlatok, "termikek" kihasználásának technikáján keresztül ez azt jelenti, hogy a növendék még nem ismeri a termiket és nem is tudja azt kihasználni, nem képes önállóan "termikelni"). Az oktató felszállás előtt szóban ismerteti a legfontosabb tudnivalókat, majd repülés közben bemutatja azokat a növendéknek. Ebben a fázisban, az oktató megteremti, megszervezi az összes feltételt a tudás iránti vágy felébresztéséhez, és a tudás egyes elemeinek átadásához. A földi előkészítés precizitása adja meg a gyakorlati képzés szilárd alapját, a növendéknek legyen elképzelése, hogy mi fog vele történni a levegőben.

Második lépcső: „A tudatos hozzá nem értés”, a növendék már ismeri a feladatot, de még nem tudja megcsinálni. Ez a próbálkozási fázis, most alakulnak ki a tudásmagok.

A növendék a saját szavaival el tudja mondani a feladatot, és az oktatóval közösen hajtja azt végre. A megfelelő tanulási tér és idő biztosítása az oktató feladata, aki egy megfelelően szilárd elméleti alapra támaszkodva adja meg a gyakorlati felkészítést, itt mutatva be a szép és tökéletes repülési mozdulatokat. (Előző példánál maradva, a növendék a termikben már minimális segítséggel elvezeti a repülőgépet, de még nem képes figyelni például a környezetére).

Harmadik lépcső: „A tudatos hozzáértés”, a növendék a feladatot ismeri és teljes odafigyeléssel képes végrehajtani. A növendék képes szóban összefoglalni és megfelelő szinten végre is tudja hajtani a feladatot. Ez a gyakorlási fázis. Itt kell kialakulnia a szép és precíz kormánymozdulatoknak, a váratlan helyzetek másodperc alatti felismerési képességének, valamint a jó reagálási képességnek. Az oktató biztosítja a tökéletes képesség kifejlődését, a szokások kialakulását és bevésoédését, elsősorban szóbeli utasításokkal, időnként közbeavatkozva ("belenyúlva" a gép vezetésébe). A repülést követően az oktatói utasításokat, esetleges repülés közbeni közbeavatkozásokat a növendék és oktatója megbeszéli ("debriefing"). Törekedni kell a hibátlan gépvezetési szokások kialakítására, különböző hibák bemutatására és a helyes javítási módra, vészhelyzetek jó megoldására. Ez talán a leghosszabb fázis, hívhatjuk a stílus kialakulásának is, az elméleti tudás gyakorlati alkalmazásának. (A növendék szépen önállóan termikkel, hibáit javítja, de minden figyelmét leköti a gép és a helyzet kiszolgálása). Új technika (géptípus), új feladatok (például páros vontatás, műszer- vagy műrepülő képzés) esetén, az alapkiképzést követő további tanulási folyamatoknál a pilóta ismét növendék lesz, és visszatér ehhez a fázishoz. Ezért a harmadik lépcső módszereinek tökéletes elsajátítása lesz az alapja a későbbi tanulási képességeknek.

Negyedik lépcső: „A tudattalan hozzáértés”, a növendék, valójában már az adott feladat tekintetében kész pilóta, a feladat minden apró részletét ismeri és képes azokat rutinszerűen végrehajtani, képességeit tökéletesen használni. Már nem csak a konkrét feladatra koncentrálnak, hanem létrejön a figyelem megosztás képessége, és a várható következő lépések optimalizálására helyezi a hangsúlyt. (Például már emelkedés, termikelés közben az útvonalon várható következő legjobb emelési hely és az odavezető pálya megválasztására koncentrálnak). Az oktató részéről ez a visszacsatolási folyamat, amikor együttesen a lehető legobjektívebben kiértékelik a feladatot. A „jó” szokások kikristályosítását, és a magabiztosság kiteljesedését már elsősorban a növendék munkája határozza meg. Sok esetben a növendék nem éli meg ezt a negyedik lépcsőt, mert például nem nyitott rá, nincs meg az igazi motiváció, marad egy „jó iparos” szinten.

Lépcsők felett: „Együtt a géppel”, ez valójában egy leírhatatlan állapot, ezt meg kell élni. Csíkszentmihályi Mihály „FLOW”-nak hívja, egyfajta optimális élmény, tökéletes állapot. (Amikor a termik „meglátása”, a megfogás és az emelkedés egy önmegvalósítási harmonikus folyamat). Ennek kialakulásában a repüléshez tartozó összes apró lépésnek a szeretete szükséges. A repülési üzem beindításától a meteorológiai információig, minden ezt az egy adott pillanatot szolgálja. Az oktató felelőssége ezt a pozitív folyamatot nap, mint nap elindítani és a fenntartásában mindent elkövetni. Itt kezdődik az „OKTATÓI FLOW”, ami a dolog másik oldala és szintén leírhatatlan élmény, ezt is

meg kell - és oktatóként érdemes is megélni!

A repülés egy különlegesen forszírozott üzem, biztonságtechnikája fölött különösen őrködni kell. Két dolog tudása nagyon biztos a világban: sem a biciklizést és sem a repülést nem lehet elfelejteni. De a tudásnak van egy felezési ideje, ez növendékenként más és más időintervallum. Ezért az elmúlt évek egyik legfontosabb tapasztalata, hogy a vitorlázórepülésben is évenként minden növendékkel vissza kell ismételtetni a vészhelyzetek megoldását: változó állásszög, kötélszakadás, csúsztatás, dugóhúzó és a repülőgép vészelhagyása, a növendékkel kiemelt figyelemmel gyakoroltatni kell, különkülön minden egyes általa repült géptípusra. A vészhelyzeti feladat jó megoldásának két kiemelt kritériuma van: a növendék egy másodpercen belül helyesen ismerje fel a kialakult helyzetet, és a tanult megfelelő eljárással jól oldja meg azt. Addig kell ismétetni a feladatot, míg képes a megfelelő szint elérésére.

A növendék önállósodását segítő tulajdonságok

A növendék önállósodási fejlődése elsősorban belső tulajdonságain, adottságain múlik. Az oktatónak ezen az úton is tudnia kell segíteni. A jó repülési képességek kialakulásához a következő tulajdonságok fejlesztése elengedhetetlen a növendéknél. Célratörőség, azaz elérni a kiválóságot, ehhez legyen elég kreatív a növendék, olyat is vegyen észre, amit az átlag nem. A szolgálat, a segíteni akarás, az adott közösség fejlődését és ezen belül a növendék teljes kibontakozását lendíti előre. Legyen képes a motivációjának megfelelő irányú önmegvalósításra. A fegyelem a legnélkülözhetetlenebb ebben a folyamatban. A repüléshez kapcsolódó minden dolog szeretete az egyik kulcsfontosságú tulajdonság. Az igazság, az igazságosság, talán ez a legnagyobb próbatétel, ami manapság nehezíti a képzési folyamatot és meg kell tanítani a növendéket az elégedettségre, az elért eredmények megbecslésére. Az oktatónak ismerni kell saját képességeinek a határait, és ezt a határ felismerési tulajdonságot is át kell tudnia adni, hiszen ez lesz a növendék biztonságos repülésének a záloga.

AZ OKTATÁS KORSZERŰSÍTÉSE AZ OKTATÓK SZEMSZÖGÉBŐL

Az oktatói profizmus

Mára az oktatásban nem csak az az elvárás, hogy valaki „jó” pilóta legyen, hanem, hogy az oktatási módszertanban is profi szintű jártasságot érjen el. Lehet-e beszélni a profizmusról a társadalmi vitorlázórepülő-oktatásban? Egyáltalán megfogalmazható-e az oktatási profizmus? „Legyen szigorú és igazságos” hangozhat a sztereotip válasz.

A profi oktatótól elvárható, hogy tegyen meg mindent a növendékéért és a csoportjáért. Ennél pontosabb a cél meghatározása: „A növendékeim legyenek jobbak, mint én!” Legalább ötven évig fognak aktívan repülni, ezalatt legalább háromszor gyökeresen megváltozik alattuk a repülő technika. – Repülni, tanulni, fejlődni, (vidáman) minden körülmény között – ez az a módszer, amit át kell tudnia adni annak, aki profi oktató akar lenni.

Fontos elvárás, hogy a profi oktató „szépen” tudjon repülni, át tudja adni a repülni tudás tökéletességét. Saját maga elé a kiválóság mércéjét kell állítania. Sok jó pilótát ismerünk, de igazán kiválók, akik ezt a mércét megütik, kevesen vannak. Az igazán profi oktató célja a kiválóság.

A profi oktató példát mutat a folyamatos tanuláson keresztül is. Kísérletezés és kreativitás. Kudarok elemzése és a sikerek objektív értékelése. A profi oktatónak képesnek kell lennie az elméleti alapokat magas szinten használni, logikusan végiggondolni a folyamatokat és objektív eredményeket leszűrni, következtetéseket hozni.

A profi oktatónak ismernie kell objektíven a saját határait és azt is, hogy az oktatásban meddig mehet el. Továbbá fontos a józan ítélőképesség és a megoldásokkal közelíteni kell a kiválóság felé. Következetesség saját maga felé, oktatótársai felé, növendékei felé.

Kimondhatjuk egy szóval is, hogy egy-egy oktató profi, de valójában egy igen összetett folyamat az, melynek végeredménye egy ilyen minősítés lehet és a fenti felsorolás csak a legfontosabb tulajdonságok kiragadása. Nagyon fontos a tiszta szakmai nyelv használata, a megelégedettség kimutatási képesség a növendékek felé, egy jókor elhangzó dicséret, „szárnyakat” adhat a növendékeknek. Kell viszont egy igen erős belső tűz is ahhoz, hogy a növendékeiben felébressze a tudásvágyat, a tudás szeretetét.

A tökéletes repülni tudás átadásához:

- az oktató lássa meg a növendékeiben a tökéletességet, képességeket, motivációkat;
- az oktató segítse hozzá a növendékeit, hogy ők maguk is meglássák magukban a tökéletességet, a repülni tudás útját;
- az oktató segítse a növendékeit, hogy megtalálják magukban a saját tanítójukat a fejlődésük motorját;
- az oktató érje el, hogy a növendékek képesek legyenek maguktól a tökéletes repülés végrehajtására.

Ez a biztonságos repülőoktatás alapja, ez a folyamat egy egymásba fonódó gyakorlat sor, ami akkor sikeres, ha ezek a motívumok egymást erősítik.

Nyilvánvaló, hogy ennél jóval összetettebb az oktatási folyamat és az ehhez szükséges oktatói képességek kibontakoztatása is, az oktatónak az önfejlesztésben is példát kell mutatnia növendékei előtt. Megvalósíthatóak ezek az elképzelések társadalmi alapon? A válasz egyértelműen igen. Sok kiváló társadalmi oktató segíti ma is a vitorlázórepülő képzést.

Növendékképzés vagy felnőttoktatás

A vitorlázórepülés oktatásban igen élesen megmutatkozik az a társadalmi jelenség, melyet „növédkképzés vagy felnőttoktatás” címmel lehet a legtömörebben jellemezni.

A generációváltás ideje lecsökkent 5–10 évre, melynek felgyorsulásáért, a technikai környezetünk igen dinamikus fejlődése, az információáramlás robbanása is generáló ok. A vitorlázóképzésre jelentkező fiatalok mára már két, jól elkülöníthető réteget képeznek. A 16 év körüliek, akik családi háttér segítségével kezdik meg a kiképzést és a

felsőfokú tanulmányaikat befejezők, akik keresetükre támaszkodva próbálják megvalósítani „még nem kielégített gyerekkori álmukat”. Ez persze egy igen leegyszerűsített kategória rendszer, de oktatási szempontból két jól elkülöníthető csoportot alkot.

A „diákcsoportok” esetében sokkal meghatározóbb a még viszonylag sok szabadidő és a családi környezet erőforrásaira való támaszkodás. Képességeik sokkal könnyebben alakíthatók, de mélyebb elméleti és alapoktatás szükséges, a példamutatás sokkal könnyebb, az oktatási tér és idő megvalósítása egyszerűbb az oktató részéről.

A „felnőtt csoportnál” sokrétűbb már az életér, a munka, a többféle sport, a bonyolult kapcsolati rendszerek mellett kell biztosítani a repülésre szánt idő- és pénzforrásokat. A felnőtt jelölteknél a képességek már rögzülnek a huszadik év előtt és általában ők a gépkocsivezetéshez hasonlítják a repülőgép vezetést, nem figyelve a magasságra, mint a harmadik dimenzióra. A növendékekben korábban rögzült tanulási szokások megváltoztatása, kinyitása a repülésre, sok energiát emészt fel az oktatótól. Tipikus jelenség, hogy a „felnőtt csoport” esetében egy igen precízen megtanított és begyakorolt „iskolakör” repülési keretből sokkal nehezebben szakítható el például az önálló, termikelési feladatra. Az önértékelés fejlett, csak nem biztos, hogy megfelelő a pilótává váláshoz.

A profi oktatás megvalósításához nyilvánvaló, hogy ezen életkori sajátosságok ismerete is kiemelkedően meghatározó lehet. Persze nem beszélhetünk merev kategóriákról sem, ezért ezekre a peremfeltételekre is érdemes figyelni, „életkori sajátosságokra”, amikor a „csoport lélek” felépítésén fáradozunk.

Az egységes oktatási és értékelési szempontok

A harmadik kulcskérdés az oktatói oldalról az egységes oktatási- és kiértékelési szemlélet kialakítása. Melyek azok az oktatói tulajdonságok, melyek ehhez az egységes szemlélemhez elvezetnek? A jó diákból lesz jó oktató, kitartó és őszinte növendéknek kell lenni az oktatói hivatás előtt. Meg kell tanulni tanítványnak lenni, megélni a tanítványi szempontokat az oktatóképző iskolában. Tudni kell, hogy a „legszubjektívebb tárggyal”, emberekkel kell dolgozni, ehhez mérhetetlen elkötelezettség szükséges. Amit az oktató növendékeinek egyszer elmond, megtanít, megmutat, azt egyszer csak meg fogják csinálni a tanítványok, és az oktatón áll vagy bukik, hogy időben és lelkiismeretesen felkészítette-e őket erre. Egy szép napon, az oktató öröme vagy bánatára, növendékei mindent meg fognak csinálni, amit tőle láttak. „Csak az oktatón áll, hogy mit okoz neki ennek a látványa”.

Lépésről lépésre meg kell győződni, hogy átment-e a tananyag, nem biztos, hogy a növendékben van a hiba, ha valamit nem ért. Inkább célszerű mindent többször elmondani, mintsem valamit egyszer végzetesen rosszul csinálni.

Nem lehet fáradtan oktatni, az oktató mindig egy követendő minta, aki gyorsabb kell legyen gondolatban és mozdulatban mint a növendéke: ezt csak pihenten lehet elérni.

A csoporthoz tartozó oktatóknak egységes tanítási szinten kell lenniük és az általuk az eddig tárgyalt szabályoknak az egyforma, együttes betartása elengedhetetlen. Az okta-

tóknak egymást erősítve kell fejlődniük, ami már egy magasabb csoport szellem létrejöttét igényli, ha ez nem alakul ki, nem lehet beszélni egységes oktatásról. Minden feladatra nekik is készülniük kell, aznap mi a cél, mit akarnak elérni a csoporttal. A "rep. előtti", "rep. utáni" kiértékelés megszervezése a klubokban, elsősorban a felgyorsult életmódból adódó időhiány miatt egyre nehezebb feladat, pedig ez a minőségi oktatás egyik legfontosabb záloga. A csoport oktatóinak együtt kellene ezt a kiértékelést végrehajtani, azonban mára ez már sajnos szinte teljesen elveszett a társadalmi munkában végzett kiképzésekben. Pedig e nélkül az összhang nélkül nagyon nehéz minőségi oktatást nyújtani. A kiértékelés után, de havonta legalább egyszer, meg kell beszélniük az oktatóknak a csoport haladását és egymást is nyíltan értékelniük kell, a korábban általuk együtt meghatározott oktatói egyéni fejlődési szempontok alapján. A képzéshez tartozó szabályokat egymás között rögzíteni kell, mint például a kiértékelési rendszert, ennek dokumentálását, hibák súlyosságának megítélését, csak tökéletesen végrehajtott feladat után lehet továbbengedni a növendéket, egyik oktat a másik ellenőriz és igyekeznek a napi munkában ezeket betartani.

ÖSSZEFOGLALÁS

A fentiekben vázolt rendszer és annak működtetését igénylő folyamat rendkívül időigényes, főleg társadalmi alapon szervezett oktatás esetén szinte elérhetetlen kívánalmak. Mégis érdemes megtalálni a közös kommunikációs felületeket ezeknek az oktatási szabályoknak a betartásához. Nincs egyformán jól működő recept, de ha az ebben a publikációban vázlatosan megjelenített folyamatokon és szabályrendszereken keresztül hajlandók egymást megbecsülve végighaladni az oktatók, akkor a cél, a tökéletes hibamentes oktatás együttesen megvalósítható.

Köszönetnyilvánítás

Ezen írás szerzői ezúton kívánnak köszönetet mondani minden társadalmi munkában tevékenykedő, kiváló vitorlázórepülő oktatóknak azért, hogy a tapasztalataikat átadva lehetővé tették, hogy a mai szinten lehessen továbbadni tudásukat.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] CSÍKSZENTMIHÁLYI Mihály: Sport és flow. Vince Kiadó, 2001, ISBN 963 9323 23 3
- [2] Joseph O'CONNOR: NLP kézikönyv. 2002, ISBN 963 9343 62 3
- [3] TÓTH László B737 főpilóta helyettes: Útmutató oktató pilóták részére, Vitorlázórepülő oktatók számára átdolgozta: SZENTGYÖRGYI György
- [4] Richard BACH: Jonathan a sirály. 1994, ISBN 9638290 40 4